

Gemeente Medemblik
t.a.v. afdeling Omgevingszaken team Vergunningen
Postbus 45
1687 ZG Wognum.

Gemeente Medemblik

Registratie: DOC-19-126003/Z-18-041282

Datum ontvangst/verzending: 28 januari 2019

Twisk, 22 januari 2019

Betreft: Zienswijze in verband met *Kaderstellende notitie Zonne-energie in beschermd stads- en dorpsgezicht*.

Inleiding

Op 20 december publiceerde Medemblik in het Gemeenteblad nr. 269445, de terinzagelegging van de concept kaderstellende notitie 'Zonne-energie in beschermd stads- en dorpsgezicht' (Kim Zweerink/MOOI Noord-Holland).

In de publicatie worden belanghebbenden uitgenodigd een zienswijze in te dienen.

Twisca maakt daarvan graag gebruik.

Erfgoed

De Erfgoedwet definieert Cultureel erfgoed als:

"uit het verleden geërfde materiële en immateriële bronnen, in de loop van de tijd tot stand gebracht door de mens of ontstaan uit de wisselwerking tussen mens en omgeving, die mensen, onafhankelijk van het bezit ervan, identificeren als een weerspiegeling en uitdrukking van zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities, en die aan hen en toekomstige generaties een referentiekader bieden"

Er bestaat geen twijfel dat Twisk behoort tot de erfgoedparels van het platteland van Nederland. Alleen al uit dien hoofde heeft Twisk recht op bijzondere aandacht en zorg bij dreigende aanslagen op de schoonheid van het dorpslint.

Stichting Twisca probeert sinds haar oprichting -niet alleen binnen de contouren van het beschermd dorpsgezicht- het unieke karakter van het dorpslint en zijn historie te benadrukken en te bewaken.

Ook de bewoners van Twisk ligt het unieke karakter van Twisk na aan het hart.

Uit een door de Dorpsraad gehouden enquête (2017) blijkt:

- 93% van de respondenten vindt het belangrijk dat de gemeente investeert in het onderhoud van het beschermd dorpsgezicht,
- 90% spreekt uit dat men het (zeer) prettig wonen vindt in Twisk

Los daarvan: het wonen in een beschermd dorpsgezicht en de noodzaak tot het in stand houden daarvan heeft nu eenmaal consequenties: met een beschermd dorpsgezicht zijn sommige dingen onverenigbaar.

Overleg met gemeente over verrommeling

De door Twisca in het recente verleden herhaaldelijk gesignaleerde -mede als gevolg van het ontbreken van adequate handhaving van de regels uit het bestemmingsplan en de welstandsnota- verrommeling van Twisk heeft tot een serie gesprekken met de gemeente geleid

De concept notitie voegt aan die verrommeling de verruiming van het toestaan van ontsierende elementen op monumenten en in het beschermd dorpsgezicht toe en offert aldus cultuurbeleid en het doorgeven van cultuurbezit aan volgende generaties, op aan het Programma Duurzaamheid. De verruiming van de mogelijkheden voor zonne-energie door de voorgestelde maatregelen draagt bij maximale ontsiering echter slechts minimaal bij aan de doelstellingen van het Programma.

Het aanbrengen van zonnepanelen op de in te notitie beoogde wijze conflicteert ook met de in het Bestemmingsplan (hfdst. 4.4) opgenomen te beschermen waarden: De historische vormgeving, materiaalgebruik en detaillering van de gebouwen.

Het propageren en het realiseren van zonnepanelen op achtererven en platte daken in nieuwbouwsituaties kan veel meer bijdragen aan het Programma, nog los van de omstandigheid dat (door de gemeente te faciliteren??) isolatie-programma's en/of het terugbrengen van de CO2 uitstoot door de noodzaak van beperking van het energieverbruik te benadrukken, veel meer effect sorteren. Op geen enkele wijze biedt de concept notitie inzicht in een onderbouwde prioriteiten-volgorde die de gemeente hanteert bij het voorstellen van besparingsprogramma's. Het ingediende amendement waarvan de notitie een gevolg is, dient dan ook, gezien het gemak waarmee erfgoed dreigt te worden opgeofferd, vooral als een politiek statement te worden beschouwd.

Verruiming??

De nu voorliggende concept notitie gaat, zoals gezegd, met verhoogde snelheid voort op de weg van door de gemeente geaccordeerde verrommeling.

Twisca kan niet inzien op welke wijze de gemeente/gemeenteraad nog kan volhouden dat bescherming van het cultuurgoed de gemeente na aan het hart ligt (vgl. verkiezingsprogramma's voor GR2018). Immers de concept notitie legt de bijl verder aan de wortel van het cultuurbehoud binnen de gemeente in het algemeen en binnen het dorpslint van Twisk in het bijzonder.

De notitie kiest voor een vlucht naar voren en kijkt reikhalzend uit naar het beloofde land van de komende Omgevingswet waar het *ja mits* principe verleidelijk wenkt. De notitie lijkt er -ten onrechte- van uit te gaan dat onder de Omgevingswet de bescherming cultuurbezit minder aandacht behoeft.

Twisca maakt zich ernstig zorgen over het ontbreken van handhavingsbeleid en het ontbreken van een noodzakelijke grondhouding bij de gemeente dat cultureel erfgoed het verdient om beschermd te worden middels een actieve houding van monumenten eigenaren en de gemeente. Door de verwaarlozing van deze plicht door de gemeente krijgt en kreeg de verrommeling in Twisk een onomkeerbaar karakter.

De nu voorliggende notitie maakt dat niet anders, integendeel.

De kaders in deze *kaderstellende* notitie zijn, net als de kaders die in de concept welstand nota zijn opgenomen en waarvan de in deze notitie voorgestelde regels deel moeten gaan uitmaken, boterzacht en geven aldus onvoldoende kaders aan het beleid. Zonnepanelen en zonnecollectoren (nog meer ontsierend dan zonnepanelen) worden gelijkgesteld en de mogelijkheid van het aanbrengen van zonnedakpannen of leien met zonnecellen wordt slechts als mogelijkheid bij voordakvlakken genoemd. De mogelijkheid van folies of hybride systemen ontbreekt. Een reden waarom zelfs een zonnedakpan of -lei (zwart of blauw) de vergelijking met een oudhollandse gebakken (rode) pan zou moeten kunnen doorstaan ontbreekt eveneens.

Medemblik kiest gemakshalve voor verruiming. *Ja mits* zal in combinatie met de boterzachte kaders en gevoegd bij het gebrek aan handhaving door de gemeente leiden tot een regen van aanslagen op het erfgoed.

Een korte zoektocht op internet leert dat andere gemeenten dat heel anders aanpakken: het gros van de gemeenten die regels hebben opgesteld voor het opwekken van zonne-energie kiezen zonder uitzondering voor nadrukkelijke bescherming van cultuurhistorische waarden: nee tenzij, of een algeheel verbod voor alle vanaf de openbare weg zichtbare zonnepanelen in het beschermd stads-of dorps gezicht. Men kiest ook steeds voor toestemming mits de panelen uit het zicht worden

geplaatst, dus veelal op de achtergevel, of voor panelen in de achtertuin. Zeker bij een dorpslint als Twisk biedt elke achtertuin daarvoor de mogelijkheid.

Als men al panelen toestaat, bieden de regels bij andere gemeenten al helemaal niet de mogelijkheid van zonnepanelen aan de gevel.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gaat ook van een zeer beperkte toepassing van zonnepanelen uit en geeft een aantal voorbeelden waar zonne-energie geen optie is o.a.:

- bij uitzonderlijke monumenten met een speciale cultuurhistorische waarde of betekenis ¹
- op daken met een bijzondere vorm, zoals ronde of spitse daken;
- op daken met bijzondere of kwetsbare materialen, zoals riet, leien, metalen en zeldzame typen dakpannen;
- bij een bijzonder en vrijwel ongeschonden zicht van bovenaf op een dorp of stad, het zogeheten historische dakenlandschap.

Alleen binnenstad Medemblik??

Zoals in onze zienswijze (5 december 2018) op de concept welstandsnota al is betoogd, moeten in Twisk, zowel aan de noord als zuidzijde van de Dorpssloot, zijgevels als voorgevels worden behandeld. De woningen aan de Dorpsweg staan immers niet haaks op de Dorpsweg maar volgen het oorspronkelijke verkavelingspatroon, als gevolg waarvan zijgevels (ook) naar de weg gekeerd zijn. Het valt overigens op dat de notitie niet op Twisk lijkt toegesneden, maar slechts op de binnenstad van Medemblik. In de hele notitie komt het woord riet, boerderijen of stolpen niet voor, terwijl dat toch de belangrijkste elementen zijn van de cultuurhistorie van Twisk, laat staan dat de consequentie van het hierboven genoemde verkavelingspatroon wordt genoemd als een hard toetsingscriterium. De voorbeeld tekeningen in bijlage 3 bij de notitie lijken slechts te verwijzen naar een straatbeeld met aaneengesloten bebouwing².

Ook bevat de notitie geen bijlage met de contouren van het beschermd dorpsgezicht van Twisk. Wij concluderen dan ook dat de beoogde verruiming slechts betrekking heeft op de binnenstad van Medemblik.

Het behoeft geen betoog dat de in deze zienswijze genoemde argumenten mutatis mutandis ook voor de binnenstad van Medemblik gelden: geknoei aan cultuurhistorie vormt een onacceptabele aanslag op de schoonheid van het erfgoed.

De huidige constructie/uitvoering/ materiaalkeuze van zonnepanelen etc. en erfgoed zijn niet voor elkaar geschikt.

Tijdelijk??

Met instemming noteert Twisca dat wordt aanbevolen geen tijdelijke vergunningen voor collectoren en panelen te verlenen. Wij gaan er van uit dat die aanbeveling ook betrekking heeft op zonnedakpannen, folies en andere materialen. Twisca heeft geen gemeente kunnen vinden waar tijdelijke toestemmingen worden gegeven voor zonnepanelen.

Het amendement (bijl. 2) trekt een wissel op de toekomst van technologische ontwikkeling. Ook hier geldt: bij twijfel, niet inhalen: erfgoed kun je maar één keer vernielen.

¹ vgl. recent krantenbericht inz. Huis ten Bosch waar wordt gemeld dat WA zelfs aan de achterzijde geen zonnepanelen krijgt.

² Welke meetmethode wordt gehanteerd nu aan de havens in Medemblik slechts aan een zijde zijn bebouwd, en in Twisk Dorpsweg grenst aan de Dorpssloot??

De summier argumenten m.b.t. het verdampen van mogelijkheden tot handhaving aan het einde van de geldigheid van de (tijdelijke) vergunning onderschrijven wij. De schermutselingen die zijn ontstaan in verband met het oogluikend toestaan van permanente bewoning van vakantiewoningen zouden zich alsdan zomaar weer kunnen voordoen.

Draagvlak

Draagvlak is ook gebaat bij heldere criteria. Uit de richtlijnen van de Rijksdienst³ en al door andere gemeenten opgestelde criteria is gemakkelijk een heldere set randvoorwaarden op te stellen: De zichtbaarheid vanuit het openbaar gebied is het belangrijkste criterium. Uitgangspunt hierbij is: de zonnepanelen mogen niet zichtbaar zijn vanuit het openbaar gebied.

Daarnaast hanteert elke gemeente nadere criteria met betrekking tot de wijze en plek van plaatsing, de te gebruiken kleuren en/of materialen en/of het maximeren met een percentage van het te beleggen dakvlak/achtertuin. Plaatsing op bijzondere dakbedekking is helemaal niet toegestaan (zoals leien, zink, riet of koper). De contrastwerking van het materiaal van zonnepanelen, de technische uitstraling en het donker spiegellende glasvlak tasten het bij monumenten bijna altijd aanwezige hoog gewaardeerde, keramische en gepatineerde kapbeeld sterk aan.

Naast de zichtbaarheid vanuit het openbaar gebied spreekt een aantal gemeenten zich duidelijk uit over het behoud van het historisch waardevol dakenlandschap en houdt ook bij plaatsing op niet-monumenten rekening met de aangrenzende monumenten. Dat is een logische consequentie van de status van beschermd dorpsgezicht: Het geheel is meer dan de som der delen.

Conclusie

Het komt er op neer dat twee kaders steeds de leidraad moeten vormen voor het te formuleren beleid. Deze kaders zijn ook makkelijk te handhaven.

1. de zichtbaarheid vanuit het openbaar gebied is maatgevend, én
2. het behoud van een historisch waardevol dakenlandschap

Nuances die elders worden gehanteerd:

- Eerst kijken naar een opstelling op de grond in de achtertuin/ op het achtererf, pas daarna wordt gekeken naar een dak opstelling.
- In beginsel niet op of aan het hoofdgebouw, plaatsing op een ondergeschikt plat dak of bijgebouw heeft de voorkeur boven plaatsing op een schuin dakvlak van de hoofdkap.
- Zonnepanelen worden niet geplaatst op monumenten
- Zonnepanelen worden niet geplaatst op met riet gedekte daken
- Zonnepanelen worden alleen geplaatst op daken met donkergrijze of zwarte pannen
- Zonnepanelen worden niet geplaatst op met leien gedekte daken
- Zonnepanelen worden niet geplaatst op het dakvlak dat is gekeerd naar het openbaar gebied;
- Zonnepanelen zijn niet zichtbaar vanuit het openbare gebied
- Het plaatsen van zonnepanelen op daken met een bijzondere vorm, zoals ronde, veelhoekige, spitse, bolle en holle vormen, is niet toegestaan;

³ Voor eigenaren of huurders verscheen Zonne-energie en uw monument en voor vergunningverleners verscheen Zonne-energieplannen en monumenten

- Bij de plaatsing van de zonnepanelen is een goede ordening / schikking van belang; De panelen mogen slechts een klein deel van het schuine dak bedekken.
- De zonnepanelen worden bij boerderijen in ieder geval niet op het woonhuisgedeelte, maar op het schuurgedeelte geplaatst
- De zonnepanelen worden uitgelijnd uit met de (de onderkant van) dakkapellen, dakramen en dergelijke. De panelen worden geplaatst in een rechthoekig blok, zonder verspringen;
- De kleurstelling van de elementen dient passend te zijn bij het materiaal van de dakbedekking, zo min mogelijk reflectie. De voorkant van de panelen moet een egale kleur hebben, dus zonder wit rasterpatroon tussen de zonnepanelen;
- Voor randen rondom de collector of het paneel wordt gekozen voor dezelfde terughoudende kleur. Ook andere zichtbare onderdelen zoals kabels, leidingen of bevestigingsmiddelen, mogen niet afwijken in glans en kleur;
- In het geval dat asbestdaken worden vervangen door zonnepanelen kan van de richtlijnen worden afgeweken;
- De aanvrager dient het plan goed te onderbouwen;
- Burgemeester en wethouders dienen de afwijking van de bestaande criteria altijd voldoende te motiveren.
- Zonneweiden mogen niet in de nabijheid van het beschermd dorpsgezicht worden gerealiseerd aangezien die een ernstige inbreuk vormen op de inkadering van het beschermd dorpsgezicht.

Slot

Het bestuur moet derhalve bij iedere beslissing ten aanzien van maatregelen zich altijd afvragen: doet het afbreuk aan het beschermd dorpsgezicht?? Bij opstelling van die maatregelen zou steeds de omschrijving die hoort bij de beschikking van de ministers van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening tot aanwijzing van Twisk als beschermd dorpsgezicht, leidend moeten zijn:

*“....Het historische karakter van Twisk is in het totale beeld blijven overheersen.....
De goede harmonie van al deze onderdelen maakt Twisk tot een van de mooiste dorpen van Westfriesland, welks behoud met de bescherming op grond van artikel 20 van de Monumentenwet beoogd wordt”. En: “....door middel van een bestemmingsplan met beschermende voorschriften het karakteristieke dorpsbeeld wordt veiliggesteld.”*

Het behoeft naar de mening van Twisca geen betoog dat de ontsierende (zichtbare) aanwezigheid van zonnepanelen aan het *historische karakter* en het *karakteristieke dorpsbeeld* ernstig afbreuk doet en daarom niet moet worden toegestaan.

Het is hierboven al gezegd: het wonen in een beschermd dorpsgezicht heeft nu eenmaal consequenties.

Vriendelijke groet,
Twisca

N. Boelis
voorzitter

✓ R. Bobeldijk
secretaris

P. Jonges
penningmeester

bus. zebe / vergunning

Gemeente Medenblik

Postbus 45

1607 ZG Wognum

